

บทที่ 1

กฎหมายเบื้องต้น

สังคมปัจจุบันการอยู่ร่วมกันถือได้ว่าเป็นกิจกรรมมนุษย์ทุกคนที่พึงกระทำร่วมกันไม่ว่าจะเป็นการค้าขายแลกเปลี่ยน การบริการ การติดต่อสื่อสารด้วยวิธีการใด เป็นสังคมที่จำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน หากแต่ด้วยวิธีการกระบวนการทางความคิด การวิเคราะห์ บุคลิกภาพภายนอกภายใน เพศ อายุ นิสัย ฯลฯ ที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิงนั้น จำเป็นจะต้องมีกฎหมาย ระเบียบ เกณฑ์การอยู่ร่วมกันเพื่อควบคุมการกระทำให้มีความสงบเรียบร้อย กฎหมายที่เกิดขึ้นอาจเป็นขั้นเป็นตอนหรือเป็นวิธีปฏิบัติ เพื่อให้ได้มาซึ่งความเรียบร้อยความสงบสุขของการอยู่ร่วมกันในสังคม เพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ นอกจากนี้การบัญญัติกฎหมายเพื่อเป็นบรรทัดฐานให้คนในสังคมปฏิบัติตามในแนวทางเดียวกัน ก่อให้เกิดความมีระเบียบวินัยแนวทางปฏิบัติที่เป็นไปในทางเดียวกันอีกด้วย วิธีการเหล่านี้ถือเป็นเป้าหมายหลักอันสำคัญของสังคมนั่นเอง อาจกล่าวถึงกฎหมายที่ควรรู้ดังภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 กฎหมายที่ควรรู้

ที่มา: (www.blcigroup.com/page_bx.php?cid=5&cno=381,2563)

ความหมายและความสำคัญของกฎหมาย

ความหมายของกฎหมาย

สังคมการอยู่ร่วมกันอยู่ภายใต้กฎหมายเดียวกันนั้นหมายถึงการอยู่ในกฎระเบียบ วิธีปฏิบัติที่เหมือนกัน ย่อมยอมรับในข้อตกลงโดยเชื่อว่าผลของการกระทำต้องเป็นไปในทิศทางเดียวกันไม่ว่ากระทำผิดหรือถูกก็ตาม จากการศึกษาความหมายของกฎหมายมีนักวิชาการได้ให้ความหมายของกฎหมายไว้หลายท่านในบทนี้จะขอยกมาเพื่อเป็นตัวอย่างดังนี้

กฎหมาย คือ กฎเกณฑ์ คำสั่ง หรือข้อบังคับที่ถูกต้องขึ้นโดยรัฐหรือผู้มีอำนาจสูงสุดเพื่อใช้เป็นเครื่องมือสำหรับดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายอย่างหนึ่งอย่างใดของสังคม และมีสภาพบังคับเป็นเครื่องมือในการทำให้บุคคลในสังคมต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ คำสั่ง หรือข้อบังคับนั้น (www.chayo555.com, 2563, ออนไลน์)

กฎหมายตามเนื้อความ และกฎหมายตามแบบพิธี คือ โดยกฎหมายตามเนื้อความหมายถึงความถึง กฎหมายซึ่งบทบัญญัติ มีลักษณะเป็นกฎหมายแท้ กล่าวคือ มีลักษณะเป็นข้อบังคับซึ่งกำหนดความประพฤติของมนุษย์ ถ้าฝ่าฝืนจะได้รับผลร้ายหรือถูกลงโทษ ในสมัยใหม่ส่วนใหญ่เป็นข้อบังคับของรัฐ ส่วนกฎหมายตามแบบพิธี หมายถึงความถึง กฎหมายที่ออกมาโดยวิธีบัญญัติกฎหมาย ทั้งนี้ โดยไม่ต้องคำนึงว่ากฎหมายนั้นเข้าลักษณะเป็นกฎหมายตามเนื้อความหรือไม่ (หยุด แสงอุทัย, 2560, หน้า 36, 43)

กฎหมาย คือ กฎเกณฑ์ที่กำหนดความประพฤติของบุคคลในสังคมซึ่งบุคคลจะต้องปฏิบัติตามหรือควรปฏิบัติตาม มิฉะนั้นจะได้รับผลร้ายหรือไม่ได้รับผลดีที่เป็นสภาพบังคับโดยเจ้าหน้าที่ในระบบกฎหมาย (มานิตย์ จุ่มปา, 2555, หน้า 30)

กฎหมาย คือ กฎเกณฑ์ที่เป็นแบบแผนความประพฤติของมนุษย์ในสังคมซึ่งมีกระบวนการบังคับที่เป็นกิจจะลักษณะ (สมยศ เชื้อไทย, 2561, หน้า 63)

จากความหมายที่กล่าวมาแล้วนั้นพอสรุปคำว่ากฎหมายคือ กฎระเบียบ วิธีการ คำสั่ง หรือข้อบังคับที่ถูกต้องขึ้นโดยรัฐหรือผู้มีอำนาจสูงสุด ซึ่งบัญญัติขึ้นเพื่อใช้ควบคุมความประพฤติของบุคคลซึ่งอยู่ในรัฐหรือในประเทศ หากผู้ใดกระทำการฝ่าฝืนไม่ประพฤติปฏิบัติตามก็จะมีผลผิดและถูกลงโทษ ซึ่งเป็นวิธีการที่จัดให้มนุษย์อยู่ร่วมกันได้เป็นอย่างดี

ประการสำคัญประการหนึ่งเมื่อทราบและเข้าใจความหมายเรื่องกฎหมายกำหนดสิทธิหน้าที่ห้ามหรือประพฤติไม่ถูกแล้ว จึงเป็นวิธีการที่จะได้ไม่ประพฤติอันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย ผลดีก็เกิดขึ้นแก่ผู้รักษากฎหมายคือไม่ต้องถูกลงโทษ และความสำคัญหรือประโยชน์อีกประการหนึ่งก็คือ เมื่อต่างคนต่างรู้กฎหมายรู้ว่าตนมีสิทธิหน้าที่ตามกฎหมายทุกคนก็จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่วางไว้ ความสงบสุขเรียบร้อยในบ้านเมืองก็เกิดขึ้น ปัญหาต่าง ๆ ย่อมจะไม่ปรากฏ สำหรับสังคมไทยนั้นก็มีกฎหมาย

ออกมาบังคับใช้มากมาย นับแต่รัฐธรรมนูญอันเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศและกฎหมายอื่น ๆ เช่น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประมวลกฎหมายอาญา เป็นต้น

ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของทุกคนจะต้องปฏิบัติตามกฎหมาย อย่างไรก็ตาม ผู้ใดจะกล่าวอ้างว่าตนเองไม่รู้กฎหมายเพื่อจะไม่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมายไม่ได้ เพราะถ้ากล่าวอ้างกันเช่นนี้ก็จะเป็นการอ้างกันทั่วไป เมื่อกระทำผิดครั้งแล้วครั้งเล่าก็จะอ้างว่าไม่รู้กฎหมาย ก็จะกลายเป็นว่าใครไม่รู้กฎหมายไม่ต้องรับโทษ แต่คนที่รับโทษคือคนที่รู้กฎหมาย ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้องอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพราะกฎหมายเป็นคำสั่งหรือระเบียบข้อบังคับที่ทุกคนที่ปฏิบัติตาม

ความสำคัญของกฎหมาย

กฎหมายย่อมมีความสำคัญต่อระบบสังคมในปัจจุบันในยุคของเทคโนโลยีที่มีความก้าวหน้าด้วยนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นแบบก้าวกระโดดก่อให้เกิดสิทธิประโยชน์แก่ประชาชนในและระบบเศรษฐกิจ ทุนนิยม ความมั่งคั่งมั่นคงให้แก่กลุ่มการค้า และบริการ เช่น ทำให้ประชาชนมีสิทธิเสรีทางการค้า สิทธิในการที่จะแสวงหาทรัพย์สินผลกำไร ทรัพย์สินเงินทอง ตามความรู้ความสามารถของแต่ละบุคคลได้ ทำให้ก่อให้เกิดสิทธิทางสังคม การสืบทอดประเพณี วัฒนธรรม ประชาชนทุกคนมีสิทธิไม่ว่าจะเป็นการนับถือศาสนา การสืบสานประเพณีโบราณ ตามความเชื่อ และทำให้เกิดสิทธิทางการปกครอง คือ มีสิทธิในการเลือกตั้ง โอกาสในการเข้าร่วมทางการเมืองโดยวิธีการต่าง ๆ สำหรับสิทธิประโยชน์ที่จะได้รับอันเกิดจากกฎหมายมีมากมาย เช่น ประโยชน์อิสระในการดำรงชีวิต ประโยชน์ในทางประกอบอาชีพ แนวทางปฏิบัติที่ดีที่เป็นบรรทัดฐานเดียวกันซึ่งอยู่ภายใต้ของกฎหมาย

เมื่อสังคมการอยู่ร่วมกันกับการรับรู้กฎหมายไม่ว่าจะประกอบอาชีพอิสระใด ๆ การทำงานในอาชีพสุจริต จึงเป็นผลดีต่อความเจริญก้าวหน้าต่อตนเองและประเทศชาติ ประโยชน์ในการอยู่ร่วมกับสังคม คือ ผู้รับรู้กฎหมายย่อมจะรู้จักสิทธิหน้าที่ของตนที่จะปฏิบัติต่อกัน การรักษาและปกป้องสิทธิของตนไม่ให้ใครละเมิดได้ ในคำกล่าวที่เป็นไปในทางเดียวกันกฎหมายเป็นตัวกำหนดสิทธิผลประโยชน์ของประชาชนในสังคมทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน

ดังนั้นกฎหมายจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อประชาชนและสังคม เพราะกฎหมายก่อให้เกิดความสงบสุข ความเป็นระเบียบ ความเรียบร้อยของการอยู่ร่วมกันในบ้านเมือง ทำให้ประชาชนรู้จักหน้าที่ของตนตามกฎหมาย เมื่อเป็นรู้หน้าที่ของตนแล้วเราต้องติดตามดูว่ากฎหมายทำหน้าที่หรือดูแลประชาชนในระบบใดบ้าง เช่นการปฏิบัติตนตามกฎหมายเบื้องต้น การอยู่ในสังคมตามระบบระเบียบ การเสียภาษีอากร นอกจากนี้กฎหมายยังได้กำหนดสิทธิของประชาชนมีสิทธิอะไรบ้าง ดังนั้น ประชาชนย่อมสามารถกระทำอะไรต่าง ๆ ตามสิทธิที่กฎหมายกำหนดไว้ หากใครมาขัดขวางหรือละเมิดกฎหมายก็ย่อมคุ้มครองให้ ประโยชน์ที่เกิดขึ้นเมื่อประชาชนได้ปฏิบัติหน้าที่ของตนครบถ้วนและใช้สิทธิต่าง ๆ ตามกฎหมายแล้วก็จะเป็นการเสริมสร้างความ

มั่งคั่งของการเมืองการปกครองในประเทศ จึงขอสรุปความสำคัญของกฎหมายได้ดังนี้ (www.baanjomyut.com/library_4/politics/05_2.html, 2563, ออนไลน์)

1. กฎหมายเป็นเครื่องมือในการสร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับประเทศชาติ
2. กฎหมายก่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความสงบสุขและความยุติธรรมในประเทศ
3. กฎหมายก่อให้เกิดสิทธิเสรีภาพและผลประโยชน์ของประชาชนในประเทศ
4. กฎหมายเป็นเครื่องประกันสิทธิเสรีภาพ และผลประโยชน์ของประชาชนในประเทศ
5. กฎหมายเป็นหลักที่จะให้รัฐบาลยึดถือเป็นแนวทางในการบริหารประเทศ
6. กฎหมายเป็นกรอบแห่งความประพฤติปฏิบัติของคนในสังคม

ความหมายและความสำคัญของกฎหมาย กฎหมายนั้นมีส่วนสำคัญในการรักษากฎ ระเบียบ วิธีการและกระบวนการดำรงไว้ซึ่งความสงบเรียบร้อยและสร้างความเป็นธรรมให้กับสังคม คือประชาชน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อตรงในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านการค้าขาย การบริการ การเมือง การปกครอง ด้านเศรษฐกิจและสังคม ดังนั้นเมื่อประเทศชาติใดจะพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้นมีรูปแบบไปในทางเดียวกัน มีบทบาทปฏิบัติไว้ของกฎหมายเป็นหลักยึดเหนี่ยวและปฏิบัติไปในทางเดียวกันแล้วช่วยย่นนำไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนพัฒนาคุณภาพของระบบเศรษฐกิจได้อย่างยั่งยืนนั่นเอง

หน้าที่ของกฎหมาย

หน้าที่ของกฎหมายซึ่งกฎหมายเป็นสถาบันหนึ่งภายในระบบสังคม กฎหมายมีหน้าที่ในการปกป้องควบคุมให้สังคมดำเนินไปอย่างสงบสุข และในฐานะที่มีหน้าที่โดยการวางแผนกฎเกณฑ์ต่าง ๆ จึงมีรายละเอียดและข้อย่อยมากมายเพื่อเป็นการกำหนดให้ครอบคลุมประชาชนทุกคน ทั้งนี้แม้ว่าไม่สามารถจะกำหนดถึงหน้าที่ของกฎหมายทั้งหมดได้ หากแต่สามารถกล่าวถึงหน้าที่ของกฎหมายโดยสรุปเป็นประเด็นดังนี้ (www.winnews.tv/news/2777, 2563, ออนไลน์)

1. กฎหมายมีหน้าที่รักษากฎพื้นฐานของการมีชีวิตอยู่ร่วมกันแม้ว่าสิ่งเหล่านั้นจะกำหนดยาก เพราะกฎเกณฑ์พื้นฐานการมีชีวิตอยู่ร่วมกันของมนุษย์นั้นต้องขึ้นอยู่กับเป้าหมายของสังคม ค่านิยม และความเชื่อในเรื่องความดีและระเบียบเฉพาะซึ่งเป็นขนบธรรมเนียมประเพณีของสังคมแต่ละสังคม แต่หลายคนก็ยอมรับหน้าที่นี้ของกฎหมาย

2. กฎหมายมีหน้าที่ระงับข้อพิพาทของสมาชิกที่อยู่ร่วมกันในสังคม นั่นคือการหาข้อยุติความขัดแย้งระหว่างปัจเจกชนกับกลุ่มชนในสังคม โดยที่สมาชิกของสังคมต้องยอมรับระเบียบสามัญร่วมกัน เพื่อความกลมกลืนของชุมชน

3. กฎหมายมีหน้าที่ประกันและปกป้องความสัมพันธ์ทางการผลิต อันได้แก่ ผลผลิต ที่เกิดขึ้น จากทรัพยากร รวมทั้งหาทางแจกจ่ายทรัพยากรเหล่านั้น ด้วยความยุติธรรม

หน้าที่ทั้งสามของกฎหมาย คือการรักษาวิถีชีวิตที่สงบ การสร้างความสามัคคีกลมเกลียว และ แจกจ่ายทรัพยากร เมื่อพิจารณาจากหน้าที่หลักของกฎหมายดังที่กล่าวไว้ จะเห็นได้ว่าหน้าที่ทุกอย่าง ต้องมี "ความยุติธรรม" เป็นหลักการสำคัญ เป็นส่วนประกอบอยู่ในตัว เพราะหากกฎหมายขาด ความยุติธรรมแล้ว สังคมก็ไม่อาจอยู่ด้วยความเป็นธรรมได้ ดังนั้น หน้าที่หลักของกฎหมายที่ควร จะเป็นคือ การสร้างความยุติธรรม กฎหมายจึงเป็นกฎหมายที่สมบูรณ์ที่สุด มาตรการ หมายถึง วิธีการ ที่ตั้งเป็นกฎ ข้อกำหนด ระเบียบ หรือ กฎหมาย เช่น ใช้มาตรการเด็ดขาด วางมาตรการในการปราบปรามผู้ร้าย วิธีการที่จะปรับเข้าสู่ความสำเร็จ เช่น วางมาตรการในการดำเนินงาน

สังคมเป็นการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ย่อมทราบในเบื้องต้นคืออยู่แล้วว่าจำเป็นต้องมีกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ วิธีการควบคุมให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันเพื่อความสงบสุขของสังคม การอยู่ร่วมกันนั้น ย่อมส่งผลถึงความรับผิดชอบต่อบ้านเมือง ไม่ว่าจะการกระทำที่เกิดจากตนเองหรือผู้อื่น ดังนั้นหน้าที่ ๑ บุคคลในสังคมควรมีประกอบด้วย 5 ประการด้วยกันดังนี้ (<https://is.gd/sNt81k>, 2563, ออนไลน์)

1. สร้างและรักษาความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยและความมั่นคงของสังคม เช่น กฎหมายอาญาที่ลงโทษผู้กระทำความผิดและทำให้คนกลัวไม่กล้าทำผิด หรือพระราชบัญญัติปราบปราม ยาเสพติด ได้กำหนดวิธีการเข้าตรวจค้นผู้ต้องสงสัยได้ง่าย เพื่อให้การกระทำความผิดเกิดขึ้นได้ยาก

2. ระวังข้อพิพาท เช่น กฎหมายที่ถูกนำมาพิจารณาในชั้นศาลเพื่อให้คดีความเป็นอันยุติ

3. เป็นวิศวกรสังคม กฎหมายทำหน้าที่วางแนวทางและการแก้ไขปัญหาสังคมทั้งปัจจุบันและอนาคต เช่น กฎหมายผังเมือง กฎหมายปฏิรูปการศึกษา

4. จัดสรรทรัพยากรและสร้างโครงสร้างทางเศรษฐกิจ เช่น กฎหมายด้านภาษีอากร กฎหมาย จัดสรรงบประมาณ กฎหมายการปรับดอกเบี้ย

5. จัดตั้งและกำหนดโครงสร้างทางการเมืองการปกครอง เช่นรัฐธรรมนูญ กำหนดเลือกตั้ง และการทำงานของรัฐสภา ศาล และคณะรัฐมนตรี

ดังนั้นหน้าที่ของกฎหมายดังที่กล่าวมาเป็นการมุ่งเน้นให้มนุษย์ที่อยู่ร่วมกันในสังคมเกิดความตระหนัก รู้คิด รู้ทำ รู้หน้าที่ของตนนำกฎเกณฑ์ต่าง ๆ มาปรับใช้ให้ถูกต้องตามแบบแผนระเบียบวิธีปฏิบัติตนให้เป็นไปตามจารีตประเพณี และจะส่งผลดีต่อการอยู่ร่วมกันในสังคมได้เป็นอย่างดี ด้วยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีส่งผลต่อหน้าที่ที่ควรเป็นของการสื่อสารการรับรู้ข่าวสารต่าง ๆ เป็นคุณประโยชน์หรือโทษนั้นตนย่อมรู้ดี จะส่งผลต่อการใช้งานฉะนั้นหน้าที่ของกฎหมายจำเป็นต้องคอยควบคุมดูแลให้การใช้กฎหมายไม่ก่อให้เกิดผลเสียต่อระบบสังคมในยุคสังคมไซเบอร์

ลักษณะของกฎหมาย

ลักษณะของกฎหมาย

ลักษณะกฎหมายของการปกครองประเทศให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความสงบสุข ร่มเย็น นั้น รัฐจำเป็นต้องออกกฎ ระเบียบ หลักเกณฑ์ คำสั่ง ข้อบังคับต่าง ๆ คำสั่ง ข้อบังคับ เหล่านั้นมิได้เป็นกฎหมายทุกฉบับ คำสั่ง ข้อบังคับของรัฐที่จะถือว่าเป็นกฎหมายได้และนำมา ประกาศใช้ได้นั้น ต้องมีคุณสมบัติวิธีการลักษณะของระบบที่ดีที่สำคัญดังนี้ (www.is.gd/5pZBMT, 2563, ออนไลน์)

1. มาจากรัฐอธิปัตย์หมายความว่า ผู้ที่จะออกกฎหมายได้นั้นต้องเป็นผู้ที่มีอำนาจสูงสุดในประเทศ ซึ่งจะเป็นใครนั้นต้องแล้วแต่สถานการณ์หรือรูปแบบการปกครองประเทศไทย สมัยสมบูรณาญาสิทธิราช พระมหากษัตริย์ทรงมีอำนาจสิทธิ์ขาดในการปกครอง และการออกกฎหมายแต่เพียงผู้เดียว ปัจจุบันเราใช้การปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข รัฐธรรมนูญบัญญัติให้อำนาจอธิปไตยซึ่งเห็นอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศเป็นของ ปวงชนชาวไทย และบัญญัติให้พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจนิติบัญญัติ ซึ่งเป็นอำนาจในการออกกฎหมายโดยความเห็นชอบของรัฐสภา ในสถานการณ์ที่มีการปฏิวัติยึดอำนาจการปกครองประเทศ หัวหน้าคณะปฏิวัติก็มีอำนาจออกกฎหมายได้เพราะเป็นผู้ที่มีอำนาจสูงสุดในขณะนั้น

2. เป็นคำสั่ง ข้อห้าม ข้อบังคับที่ต้องปฏิบัติตาม หมายความว่า กฎหมายไม่ใช่คำขอร้อง หรือ แกลงการณ์เมื่อประกาศใช้แล้วประชาชนทุกคนต้องปฏิบัติตาม ถึงแม้ว่าจะขัดต่อผลประโยชน์หรือไม่ เห็นด้วยก็ต้องยอมรับจะปฏิเสธไม่ได้ เช่น กฎหมายบังคับให้เสียภาษี บังคับให้ต้องรับราชการทหาร เป็นต้น

3. ใช้ได้ทั่วไปหมายความว่ากฎหมายเมื่อประกาศใช้แล้ว จะมีผลใช้บังคับได้กับประชาชนทุกคนไม่ว่าจะเป็นเด็ก ผู้ใหญ่ ผู้ชาย ผู้หญิง คนรวย คนจน ข้าราชการ แม้แต่พระมหากษัตริย์หรือ เชื้อพระราชมวงศ์ก็ตามและใช้ได้ทั่วไปทุกพื้นที่ในอาณาเขตประเทศไทย

4. ใช้ได้เสมอไป หมายความว่า กฎหมายเมื่อประกาศใช้แล้ว จะมีผลใช้บังคับได้ตลอดไป ไม่ว่าจะเก่าแก่ ล้าสมัย หรือนานเท่าใดก็ตาม จนกว่าจะมีการยกเลิก

5. มีสภาพบังคับหมายความว่ากฎหมายเมื่อประกาศใช้แล้ว ผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามจะต้องถูกลงโทษ หรือตกอยู่ในสภาพบังคับอย่างใดอย่างหนึ่งเสมอ อาจจะหนักบ้าง เบาบ้างแล้วแต่ความผิด ในกฎหมายอาญา สภาพบังคับเรียกว่าโทษ มีอยู่ 5 ประการ คือประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ และ ริบทรัพย์สิน ในกฎหมายแพ่ง สภาพบังคับขึ้นอยู่กับกรกระทำผิด เช่น บังคับให้ชำระหนี้ ชดใช้ ค่าเสียหาย หรือเสียดอกเบี้ย เป็นต้น นอกจากนี้ในกฎหมายอื่น ๆ ก็อาจมีสภาพบังคับอื่น ๆ อีกก็ได้ เช่น ข้าราชการที่ทำผิดวินัย อาจถูกตัดเงินเดือน สั่งพักราชการ ให้ออกปลดออกหรือไล่ออก เป็นต้น

เมื่อลักษณะของกฎหมายเป็นวิธีการกล่าวถึงลักษณะที่แตกต่างกันของรูปแบบกฎหมาย ตามกฎหมายอาญา สภาพบังคับก็คือการลงโทษตามกฎหมาย ไม่ว่าจะการจำคุก การประหารชีวิต โดยมุ่งไปที่การลงโทษผู้กระทำความผิดให้เกิดเช็ดหลาบ จดจำ และจะไม่กระทำความผิดอีก แต่สำหรับกฎหมายแพ่งการทำผิดจะบังคับโดยมุ่งประเด็นไปที่การเยียวยาให้แก่ผู้เสียหายเพื่อให้เกิดความเสียหายน้อยที่สุด หรือกฎหมายบางประเภทอาจไม่มีสภาพบังคับก็ได้ เนื่องจากไม่ได้มุ่งหมายให้ผู้คนต้องปฏิบัติตาม แต่อาจบัญญัติขึ้นเพื่อรับรองสิทธิให้แก่ประชาชน หรือออกมาเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ฯลฯ โดยกฎหมายประเภทนี้จะไม่มิโทษทางอาญาหรือทางแพ่งแต่อย่างใด

ลักษณะระบบของกฎหมาย

ระบบของกฎหมาย โดยกฎหมายปัจจุบันจำเป็นต้องมีลักษณะสำคัญที่จะส่งผลต่อการดำรงชีวิตของประชาชนการอยู่ร่วมกันในสังคม การรักษาซึ่งกฎระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ในสังคมดัง พออธิบายระบบต่อไปนี้จะชื่อว่า "กฎหมาย" (www.thailaws.com/aboutthailand/thai_03.htm, 2563, ออนไลน์)

1. กฎหมายมีลักษณะเป็นกฎเกณฑ์ กล่าวคือ ต้องเป็นข้อบังคับที่เป็นมาตรฐาน ใช้วัดและกำหนดความประพฤติของสมาชิกในสังคมได้ว่าถูกหรือผิด ทำได้หรือไม่ได้เป็นต้น เช่น ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีเชิญชวนให้ประชาชนสวมใส่ชุดดำเนื่องในการสวรรคตของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ไม่เป็นกฎหมาย เพราะไม่ใช่ข้อกำหนดที่บ่งบอกว่าสิ่งใดผิดสิ่งใดถูก ไม่อาจวัดเป็นมาตรฐานได้ว่าการแต่งชุดดำเช่นนั้นแล้วเป็นการถูกกฎหมาย การไม่แต่งผิดกฎหมาย และที่สำคัญ ประกาศนั้นเป็นแต่การเชิญชวน มิได้เป็นการบังคับเป็นต้น

2. กฎหมายกำหนดความประพฤติของบุคคล กล่าวคือ กฎหมายควบคุมแต่ความประพฤติของบุคคลเท่านั้น มิได้ก้าวล่วงเข้าไปถึงจิตใจ จึงอาจกล่าวได้ว่าศาสนา ศีลธรรม และจารีตประเพณีควบคุมมนุษย์ได้ลึกซึ้งยิ่งกว่ากฎหมาย และกฎหมายนั้นหยาบกว่าสิ่งเช่นว่า ทั้งนี้ ความประพฤตินี้จะถูกลงโทษมีองค์ประกอบ ได้แก่ การเคลื่อนไหวหรือไม่เคลื่อนไหวร่างกาย และการเคลื่อนไหวหรือไม่เคลื่อนไหว เช่นนั้นอยู่ภายในความควบคุมของจิตใจ กล่าวอีกชั้นคือ บุคคลรู้ตัวว่าทำอะไรอยู่

3. กฎหมายมีสภาพบังคับ สภาพบังคับ (sanction) ของกฎหมายนั้นมีทั้งที่เป็นผลร้าย เช่น โทษทางอาญา และผลดี เช่น การลดภาษีเงินได้สำหรับสภาพบังคับที่เป็นผลดีนั้น ในความจริงแล้วมนุษย์มิใช่จะปฏิบัติตามกฎหมายเพราะเกรงจะได้รับผลร้ายเท่านั้น แต่อาจเพราะมีแรงจูงใจด้วย เช่น บทบัญญัติในมาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520 ว่า "ผู้ได้รับการส่งเสริมจะได้รับยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับกำไรที่ได้จากการประกอบกิจการ..." เป็นต้น

4. กฎหมายมีกระบวนการอันเป็นกิจจะลักษณะในอดีต สำหรับการบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายบางทีก็ใช้ระบบตาต่อตาฟันต่อฟัน แต่สังคมสมัยใหม่ซึ่งมีการปกครองแบบรวมศูนย์อำนาจ กล่าวคือ รัฐออกกฎหมายและรัฐเป็นผู้บังคับใช้กฎหมาย รัฐสมัยใหม่จะไม่ยอมให้มีการบังคับใช้กฎหมายโดยประชาชนเลย เพราะจะทำให้คนที่แข็งแรงกว่ากระทำเกินเลยต่อคนที่อ่อนแอกว่าได้ กับทั้งจะเกิดความวุ่นวายประการอื่น ๆ

จากลักษณะระบบกฎหมายที่กล่าวมาแล้วนั้น เป็นกระบวนการบังคับใช้กฎหมายโดยผ่านภาคีรัฐกระทำผ่านองค์กรต่าง ๆ เช่น ศาล อัยการ ตำรวจ ฯลฯ ถึงอย่างไรก็ตามก็ยังมีกรณีให้ประชาชนบังคับใช้กฎหมายได้เองเป็นกรณีพิเศษ คือ 1) การป้องกันตามกฎหมายอาญา 2) การได้รับนิรโทษกรรมตามกฎหมายแพ่ง หากไปแจ้งทางราชการจะไม่ทันเช่นนี้แล้วประชาชนไม่ต้องใช้สินไหมทดแทนสำหรับความเสียหายที่เกิดขึ้น

ระบบกฎหมาย

ระบบกฎหมาย การใช้กฎหมายเมื่อกฎหมายที่ใช้กันในโลกโดยแต่ละประเทศถูกมองออกได้เป็นสองระบบใหญ่ คือ ระบบกฎหมายจารีตประเพณี (common law system) และระบบประมวลกฎหมาย (civil law system) เป็นการยอมรับในการใช้ซึ่งทั้งสองระบบนี้ ต่างก็มีกฎหมายที่บัญญัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษร แต่คนโดยทั่วไปมักจดจำว่าระบบกฎหมาย common law ไม่ใช้กฎหมายลายลักษณ์อักษร ซึ่งเป็นความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนซึ่งส่งผลกระทบต่อความเข้าใจในระบบกฎหมายได้ การแบ่งระบบกฎหมายโดยทั่วไปที่ได้รับการยอมรับกันในเชิงกฎหมายเปรียบเทียบสามารถแบ่งออกเป็น 4 ระบบ ดังนี้

1. ระบบกฎหมายจารีตประเพณี (common law system)

ระบบกฎหมายจารีตประเพณี เป็นระบบที่ใช้กันในเครือจักรภพอังกฤษและในสหรัฐอเมริกา โดยจะใช้คำพิพากษาที่ศาลเคยวางหลักไว้แล้วเป็นหลักในการพิจารณา ระบบนี้มีกฎหมายที่บัญญัติโดยรัฐสภาเช่นเดียวกับประเทศที่ใช้ระบบประมวลกฎหมาย แต่ระบบกฎหมายทั่วไปนี้ จะให้อำนาจผู้พิพากษาในการตีความกฎหมายอย่างมาก จึงลดทอนความสำคัญของกฎหมายของรัฐสภาลง และจะตีความในลักษณะจำกัดเท่าที่ลายลักษณ์อักษรไว้บัญญัติเท่านั้น ตัวอย่างประเทศที่ใช้ระบบนี้ในปัจจุบันนั้น ได้แก่ เครือจักรภพอังกฤษ สหรัฐอเมริกา แคนาดา ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ อินเดีย เป็นต้น

2. ระบบประมวลกฎหมาย (civil law system)

ระบบประมวลกฎหมาย เป็นระบบที่ใช้กันในภาคพื้นทวีปยุโรป โดยมีหลักกฎหมายซึ่งสืบทอดมาจากหลักกฎหมายโรมัน ในการเรียนการสอนกฎหมายของบางประเทศ เช่น เยอรมัน จะต้องเรียนรู้ภาษาลาตินก่อนจึงจะสามารถเรียนกฎหมายได้ ประมวลกฎหมายสำคัญซึ่งเป็นที่ยอมรับกันและเป็นตัวอย่างให้กับนานาประเทศ ได้แก่ ประมวลกฎหมายแพ่งฝรั่งเศส ระบบกฎหมายนี้

ผู้พิพากษาสามารถตีความกฎหมายลายลักษณ์อักษรในลักษณะขยายความได้ โดยมีหลักว่าผู้พิพากษาจะต้องค้นหากฎหมายที่จะนำมาตัดสินคดีความจากกฎหมายลายลักษณ์อักษรก่อน หากไม่ได้จึงจะใช้หลักกฎหมายทั่วไป และกฎหมายจารีตประเพณี ตัวอย่างประเทศที่ใช้ระบบนี้ในปัจจุบันนั้น ได้แก่ ฝรั่งเศส เยอรมัน อิตาลี ญี่ปุ่น ประเทศสแกนดิเนเวีย รวมทั้งประเทศไทย เป็นต้น

3. ระบบกฎหมายศาสนา (religious law system)

ระบบกฎหมายศาสนา หมายถึงระบบกฎหมายที่พึ่งพิงกับระบบทางศาสนาหรือใช้คัมภีร์ทางศาสนาเป็นกฎหมาย ซึ่งมักจะมีวิธีการใช้กฎหมายที่แตกต่างกันออกไป อาทิ การใช้ฮาล์ลาคาห์ของยิวในกฎหมายมหาชน ถือเป็นเรื่องที่ไม่อาจเปลี่ยนแปลงเป็นอื่นได้ ในขณะที่การใช้กฎหมายอิสลามขึ้นอยู่กับบรรทัดฐานการใช้กฎหมายที่มีมาก่อนและการตีความด้วยการเทียบเคียงเป็นต้น ตัวอย่างประเทศที่ใช้ระบบนี้ในปัจจุบันนั้น ได้แก่ อัฟกานิสถาน ลิเบีย อิหร่าน เป็นต้น

4. ระบบกฎหมายผสมผสาน (pluralistic systems)

ระบบกฎหมายผสมผสาน หมายถึงระบบที่ใช้การผสมผสานจากสามระบบข้างต้น ซึ่งมักเกิดจากอิทธิพลทางประวัติศาสตร์ที่ทำให้เกิดการผสมผสานระหว่างระบบกฎหมายขึ้น เช่น มาเลเซียใช้ระบบกฎหมายทั่วไปเป็นหลักผสมผสานกับระบบกฎหมายศาสนา อียิปต์ใช้ระบบกฎหมายศาสนาเป็นหลักผสมผสานกับระบบประมวลกฎหมาย เป็นต้น

เมื่อกล่าวถึงระบบกฎหมายที่ใช้กันและมีการบัญญัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ในรูปแบบที่ต่างกันไป แต่เมื่ออยู่ในสังคมเดียวกันอยู่ด้วยกันแล้วประชาชนจึงควรตระหนักในการใช้กฎหมายเดียวกันถือเป็นเรื่องสำคัญและที่สำคัญเป็นการผสมผสานระบบกฎหมายต่าง ๆ ที่มีบรรทัดฐานเดียวกันทำให้สังคมเกิดความสงบสุขน่าอยู่พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันอย่างแท้จริง

การใช้บังคับกฎหมาย

การที่จะทำให้กฎหมายมีผลบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องมีหลักเกณฑ์ มีกฎเกณฑ์ แต่กฎหมายบางฉบับที่ไม่นำไปใช้ทั่วประเทศ แต่จะใช้เฉพาะท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งตามที่กฎหมายบัญญัติไว้เท่านั้น ซึ่งบัญญัติถึงเรื่องการวินิจฉัยคดีแพ่งเกี่ยวกับครอบครัว เรื่องราวเฉพาะเรื่อง เช่น มรดก ประเพณี ของผู้ที่นับถือเคารพ โดยให้ใช้กฎหมายท้องถิ่น แต่การจะใช้กฎหมายฉบับนี้จะต้องเข้าเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ตามที่กฎหมายประเทศกำหนดไว้ด้วยดังต่อไปนี้ (www.satit.up.ac.th/BBC07/AroundTheWorld/law/32.htm, 2563, ออนไลน์)

1. การประกาศใช้กฎหมายเพื่อให้ประชาชนทราบ เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบว่ามีการออกมามีผลบังคับแล้ว ก็จะมีการจัดพิมพ์ “ราชกิจจานุเบกษา” ซึ่งจัดพิมพ์ขึ้นเผยแพร่ทุก ๆ สัปดาห์ เพื่อประกาศให้ประชาชนและหน่วยงานราชการทราบถึงกฎหมาย คำสั่ง ระเบียบข้อบังคับรวมถึงข้อเท็จจริงที่สำคัญอย่างใด ๆ หรือข้อเท็จจริงซึ่งมีกฎหมายกำหนดไว้ว่าจะมีผลสมบูรณ์ก็ต่อเมื่อ

มีการประกาศลงในราชกิจจานุเบกษา เมื่อมีการประกาศแล้วให้ถือว่าประชาชนทุกคนทราบ โดยถ้อยหน้ากัน ประชาชนจะอ้างว่าไม่รู้กฎหมายไม่ได้ ดังที่มีหลักทั่วไปในการใช้บังคับกฎหมายว่า “ความไม่รู้กฎหมาย ไม่เป็นข้อแก้ตัว”

2. วันเริ่มใช้กฎหมาย ก็คือวันที่กำหนดให้กฎหมายที่ได้ประกาศลงในราชกิจจานุเบกษาแล้ว มีผลบังคับใช้นั้นเอง โดยปกติเมื่อมีการประกาศใช้กฎหมายก็จะมีกำหนดวันใช้บังคับไว้ในกฎหมาย ซึ่งก็มีดังนี้

1) กำหนดให้ใช้ตั้งแต่วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา คือมีการประกาศลงในราชกิจจานุเบกษาเมื่อใดก็มีผลใช้บังคับในวันนั้นทันที ใช้ในกรณีที่เป็นเรื่องด่วนหากใช้บังคับล่าช้าไปอาจทำให้มีผลเสียหายเกิดขึ้นได้

2) ให้ใช้ตั้งแต่วันถัดจากวันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา คือมีผลใช้บังคับถัดในวันถัดไป หลังจากวันที่ได้ประกาศลงในราชกิจจานุเบกษา เพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสทราบล่วงหน้าก่อนหนึ่งวัน ซึ่งเป็นวิธีที่ใช้ปฏิบัติอยู่เป็นประจำ

3) กำหนดให้ใช้ในอนาคต คือกำหนดให้มีผลใช้บังคับภายหลังจากที่มีการประกาศลงในราชกิจจานุเบกษาหลาย ๆ วัน เพื่อให้ทางราชการ เจ้าพนักงานและประชาชนเตรียมพร้อมหรือที่จะปฏิบัติตามกฎหมายนั้น

4) ในกรณีที่ไม่ได้กำหนดวันใช้บังคับไว้ คือมีการประกาศให้ประชาชนทราบแต่ไม่ได้กำหนดว่ากฎหมายที่ประกาศนั้นจะให้ผลใช้บังคับเมื่อใด วันที่มีผลใช้บังคับอาจกำหนดขึ้นตามมาภายหลัง

การบังคับใช้กฎหมายที่จริงจังและเข้มงวดเป็นธรรมที่รัฐจำเป็นต้องดำเนินการตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญจึงต้องคำนึงถึงสาเหตุ ลักษณะของการละเมิดฝ่าฝืนรวมถึงปรับปรุงกลไกที่เหมาะสมกับการแก้ไขปัญหาการละเมิดฝ่าฝืนในแต่ละเรื่องแต่ละกลุ่มด้วยวิธีการที่แตกต่างกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของความเป็นธรรมและความสุขที่เกิดขึ้น

กฎหมายจะไม่มีผลย้อนหลังในทางเป็นโทษ คือ เมื่อมีกฎหมายใหม่ออกมาหรือมีการแก้ไขกฎหมายในทางที่เป็นโทษแก่บุคคลใด ก็จะมีผลตั้งแต่วันที่กำหนดให้มีผลใช้บังคับเป็นต้นไปเท่านั้น จะไม่มีผลย้อนไปก่อนวันที่กำหนดให้กฎหมายนั้นมีผลใช้บังคับ เช่น ก่อนวันที่ 1 มกราคม 2539 การขับรถโดยไม่คาดเข็มขัดนิรภัยไม่เป็นความผิด ต่อมาตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2539 มีกฎหมายประกาศใช้บังคับว่าผู้ขับขี่รถยนต์จะต้องคาดเข็มขัดนิรภัย หากไม่ปฏิบัติตามจะมีความผิด เช่นนี้กฎหมายจะไม่มีผลย้อนไปเอาผิดแก่บุคคลที่กระทำการฝ่าฝืนก่อนวันที่ 1 มกราคม 2539 จะมีผลเอาผิดกับบุคคลที่ฝ่าฝืนนับแต่วันที่ 1 มกราคม 2539 เท่านั้น แต่กฎหมายจะมีผลย้อนหลังในทางที่เป็นคุณ คือ เมื่อมีกฎหมายใหม่ออกมาหรือมีการแก้ไขกฎหมายในทางที่เป็นประโยชน์แก่บุคคล ก็จะมีผลใช้บังคับย้อนหลังไปก่อนวันที่กำหนดให้กฎหมายนั้นมีผลใช้บังคับด้วย เช่น ประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา 3 บัญญัติว่า “ถ้ากฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำความผิดแตกต่างกับ กฎหมายที่ใช้ในภายหลัง การกระทำความผิด ให้ใช้กฎหมายในส่วน ที่เป็นคุณแก่ผู้กระทำความผิด ไม่ว่าในทางใด...” ฯลฯ

3. สถานที่ใช้กฎหมาย กฎหมายย่อมใช้บังคับได้ทั่วราชอาณาจักรเว้นแต่จะมีบทบัญญัติเป็นการเฉพาะว่ากฎหมายใดให้ใช้เฉพาะในท้องที่ใด หรือให้ใช้บังคับแก่การกระทำหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนอกราชอาณาจักร เช่น ตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติว่าด้วยการใช้กฎหมายอิสลามในเขตจังหวัดปัตตานี นราธิวาส ยะลา สตูล พ.ศ. 2498 กำหนดว่าในการพิจารณาวินิจฉัยคดีแพ่งเกี่ยวกับเรื่องครอบครัวและมรดกของผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามของศาลชั้นต้นในเขต 4 จังหวัด ให้กฎหมายอิสลามว่าด้วยครอบครัวและมรดกแทนประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือการกระทำความผิดบางประเภทที่ได้กระทำขึ้นนอกราชอาณาจักร ก็อาจถูกลงโทษในราชอาณาจักรได้ เช่น ความผิดฐานปลอมแปลงเงินตรา ฯลฯ

4. บุคคลที่กฎหมายใช้บังคับ โดยทั่วไปแล้วกฎหมายย่อมใช้บังคับแก่บุคคลในสังคม แต่ก็มีข้อยกเว้นแก่บุคคลบางประเภทซึ่งกฎหมายไม่อาจใช้บังคับด้วยได้ แต่บุคคลเหล่านั้นต้องมีกฎหมายบัญญัติยกเว้นไว้โดยชัดแจ้ง เช่น

1) ตามกฎหมายไทย รัฐธรรมนูญกำหนดว่ากฎหมายจะไม่ใช้บังคับแก่พระมหากษัตริย์ เพราะถือว่าทรงดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะล่วงละเมิดไม่ได้ ผู้ใดจะฟ้องพระมหากษัตริย์เป็นคดีแพ่งหรือคดีอาญาไม่ได้ทั้งสิ้น ฯลฯ

2) ตามกฎหมายอื่น เช่น ตามกฎหมายระหว่างประเทศกำหนดว่าจะไม่ใช้กฎหมายภายในประเทศของตนบังคับแก่ ชุต บุคคลในคณะชุตหรือประมุขของรัฐต่างประเทศ เพื่อเป็นการให้เกียรติแก่บุคคลดังกล่าว ฯลฯ

5. การใช้กฎหมายกับข้อเท็จจริง ก็คือการนำบทบัญญัติของกฎหมายไปปรับเข้ากับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น และสรุปออกมาว่าจะมีผลทางกฎหมายอย่างไร โดยผลของการกระทำที่เกิดขึ้นอาจกล่าวได้ดังภาพที่ 1.2

ภาพที่ 1.2 ความผิดตามกฎหมาย

ที่มา: (www.is.gd/fCj8Pe, 2563)

การใช้กฎหมายส่วนหนึ่งในการปกป้องและรักษากฎระเบียบจำเป็นจะต้องมีพนักงานเจ้าหน้าที่ที่คอยดูแล เพื่อให้การใช้กฎหมายหรือการที่จะทำให้กฎหมายมีผลบังคับใช้ได้มีประสิทธิภาพนั้น ผู้ที่คอยรับมอบหมายนำกฎหมายมาถือปฏิบัติรักษาหลักเกณฑ์ กฎเกณฑ์ ระเบียบวิธีการที่เหมาะสมสอดคล้องต่อการดำรงชีวิตของประชาชนในการอยู่ร่วมกันในสังคม เพื่อป้องกันประชาชนที่กระทำความผิดขัดขึ้นต่อข้อกฎหมายและไม่ให้ความร่วมมือนั่นเอง

กฎหมายที่ควรรู้

กฎหมายที่ประชาชนควรรู้ในยุคดิจิทัลไม่เพียงแต่รับรู้เรื่องกฎหมายเท่านั้นหากแต่ยังคงต้องตระหนักการใช้กฎหมายควบคู่ไปกับการใช้เทคโนโลยี เนื่องจากสภาพสังคมในยุคที่เรียกว่ายุคแห่งข่าวสารที่ไร้พรมแดน ก่อให้เกิดการสื่อสารภายในประเทศและต่างประเทศเป็นไปได้

รวดเร็ว สะดวกสบาย ทันท่วงทีเหตุการณ์แล้วนั้น ยังก่อให้เกิดประโยชน์ต่อระบบเศรษฐกิจ หากแต่ผู้ใช้กฎหมายควรรู้เกี่ยวกับกฎหมายพื้นฐานไว้สำหรับดำรงชีพในแต่ละวันเพื่อเป็นการปกป้อง ป้องปราม ในการที่อาจจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ตนเองและผู้อื่น อาจกล่าวเป็นประเด็นของกฎหมายที่ควรรู้ไว้ 9 ประการ ดังนี้ (www.is.gd/cCEGYV, 2563, ออนไลน์)

1. การทะเบียนราษฎร์

- 1) บุตรเกิด ถ้าเกิดในบ้าน ให้เจ้าบ้านแจ้ง ถ้าเกิดนอกบ้าน ให้มารดาแจ้งภายใน 15 วัน นับแต่วันเกิด
- 2) ชื่อบุตร ให้เจ้าบ้าน บิดา หรือมารดาแล้วแต่กรณีแจ้งชื่อบุตรพร้อมกับการแจ้งเกิด ถ้าจะเปลี่ยนชื่อให้แจ้งภายใน 6 เดือนนับแต่วันแจ้งชื่อครั้งแรก
- 3) ย้ายบ้าน ให้ผู้ย้ายหรือผู้ที่เจ้าบ้านมอบอำนาจแจ้งออกจากบ้านเดิมภายใน 15 วัน และเมื่อไปอยู่บ้านใหม่ให้แจ้งภายใน 15 วันเช่นกัน
- 4) คนตาย ถ้าในบ้านให้เจ้าบ้านแจ้ง ถ้าตายนอกบ้านให้ผู้ที่ไปกับผู้ตาย หรือผู้ที่พบศพ เป็นผู้แจ้ง ภายใน 24 ชม. นับแต่ เวลาตายหรือเวลาพบศพ แจ้งที่ไหนกรณีบุตรเกิด ตั้งชื่อบุตร ย้ายบ้านหรือคนตาย ให้แจ้งดังนี้
 - ในเขตเทศบาล : ให้แจ้งที่สำนักงานท้องถิ่นซึ่งตั้งอยู่ที่สำนักงานเทศบาล
 - นอกเขตเทศบาล : ให้แจ้งที่สำนักทะเบียนตำบล (บ้านกำนัน) หรือสำนักทะเบียนที่คูวาราชการจังหวัดแต่งตั้ง(เช่น เขตกรมทหาร)

ความผิด

- 1) ถ้าไม่แจ้งเกิดภายในกำหนดเวลา มีความผิดตามกฎหมาย มีโทษปรับไม่เกิน 200 บาท
- 2) ถ้าไม่แจ้งการตายภายในเวลาที่มีความผิดตามกฎหมาย มีโทษปรับไม่เกิน 200 บาท

2. บัตรประจำตัวประชาชน

- 1) คนไทยซึ่งมีอายุตั้งแต่ 15 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปจนถึง 70 ปีบริบูรณ์ต้องไปขอทำบัตรที่อำเภอหรือที่ว่าการเขตภายใน 60 วัน นับตั้งแต่วันที่อายุครบ 15 ปีบริบูรณ์
- 2) บัตรประจำตัวประชาชนชำรุดหรือสูญหาย ต้องยื่นคำร้องขอมีบัตรใหม่ภายใน 30 วัน นับตั้งแต่วันที่บัตรเดิมชำรุดหรือสูญหาย (ต้องไปแจ้งบัตรหายที่สถานีตำรวจ)
- 3) อายุของบัตร กำหนดใช้ได้ 6 ปีเมื่อถึงกำหนดสิ้นอายุบัตรต้องไปติดต่อขอทำบัตรใหม่ภายใน 60 วันนับตั้งแต่วันที่สิ้นอายุ ณ อำเภอท้องที่ที่มีชื่อในทะเบียนบ้าน

ความผิด

- 1) ผู้ถือบัตรผู้ใดไม่อาจแสดงบัตรได้ในเมื่อเจ้าพนักงานขอตรวจ มีโทษปรับไม่เกิน 100 บาท

2) ผู้ไม่มีสัญชาติไทยยื่นคำร้องขอมีบัตรโดยแจ้งข้อความเท็จต่อเจ้าพนักงานวาทน์มีสัญชาติไทย มีโทษปรับไม่เกิน 2.000 บาทหรือจำคุกไม่เกิน 1 ปีหรือทั้งจำทั้งปรับ

3) ไม่ยื่นคำร้องขอมีบัตรภายในกำหนดเวลา มีโทษปรับไม่เกิน 500 บาท

4) บัตรหมดอายุไม่ต่อบัตรภายในกำหนด มีโทษปรับไม่เกิน 200 บาท

ปัจจุบันได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติบัตรประชาชน (ฉบับ 3) พ.ศ. 2554 โดยมีขั้นตอนและกระบวนการให้เกิดความคลอบคลุมในการปฏิบัติที่ตีสั้นดังนี้ มาตรา 6 ผู้ซึ่งต้องมีบัตรตามมาตรา 5 ให้ยื่นคำขอมีบัตรต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในกำหนดหกสิบวันนับแต่ (1) วันที่อายุครบเจ็ดปีบริบูรณ์ (2) วันที่ได้สัญชาติไทยสำหรับผู้ไม่ได้สัญชาติไทยโดยการเกิดหรือได้กลับคืนสัญชาติไทย ตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ (3) วันที่นายทะเบียนเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร (4) วันที่พ้นสภาพจากการได้รับการยกเว้นโดยมีการประกาศให้ไว้ ณ วันที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ.2554 เป็นปีที่ 66 ในรัชกาลที่ 9 (www.is.gd/oZfCvC, 2563, ออนไลน์)

3. การรับราชการทหาร

1) กำหนดเวลาแสดงตนลงบัญชีทหารกองเกิน ชายไทยอายุย่างเข้า 18 ปีต้องไปแสดงตนเพื่อลงบัญชีทหารกองเกินในเดือนพฤศจิกายนของปีที่อายุย่างเข้า 18 ปี

2) สถานที่แสดงตนเพื่อลงบัญชีทหารกองเกินคือที่ว่าการอำเภอหรือกิ่งอำเภอที่เป็นภูมิลำเนาทหาร

4. การรักษาความสะอาด

1) ห้ามขีดเขียน วาดรูปวาดภาพบนรั้วผนังอาคาร ต้นไม้หรือสิ่งใดในที่สาธารณะ หรือเห็นได้จากที่สาธารณะนั้น ถ้าฝ่าฝืนมีโทษปรับไม่เกิน 200 บาท

2) ห้ามติดตั้ง ตาก วางหรือแขวนสิ่งใด ๆ ในที่สาธารณะหรือมองเห็นได้จากที่สาธารณะโดยไม่สมควรหรือทำให้มองดูแล้วไม่เปนระเบียบเรียบร้อย ถ้าฝ่าฝืนมีโทษปรับ 200 บาท

3) ห้ามบ้วน สั่งหรือถมน้ำลาย น้ำมูก น้ำหมาก เสมหะหรือทิ้งสิ่งใดๆ ลงบนท้องถนน พื้นรถ หรือเรือสาธารณะ โรงมหรสพ รานคา หรือที่สาธารณะ ถ้าฝ่าฝืนมีโทษปรับไม่เกิน 100 บาท

5. การเรียไร

ผู้ทำการเรียไร ต้องมีใบอนุญาตให้ทำการเรียไรติดตัวและต้องออกไปรับให้ผู้บริจาค

6. หนังสือมอบอำนาจ

การมอบอำนาจเปนการตั้งตัวแทนเพื่อทำการสำหรับการมอบอำนาจให้กระทำการเกี่ยวกับที่ดินเป็นเรือสำคัญควรขอหนังสือมอบอำนาจของกรมที่ดิน

7. เอกเทศสัญญา

1) กุยืม กุยืมกัน เกิน 2,000 บาทขึ้นไป กฎหมายกำหนดให้การกู้ยืมเงินจะต้องมีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเงิน มิเช่นนั้นจะฟ้องร้องให้บังคับคดีต่อกันไม่ได้

2) การจำนอง คือการกู้ยืมโดยมีทรัพย์สิน เพนประกันโดยทั่วไปได้แก่ ที่ดิน บานพรอมที่ดิน เรือนนต (5 ต้นขึ้นไป) สัตว์พาหนะจะต้องมีตัวรูปพรรณ ไตแก ช่าง มา วัว ควาย หรืออสังหาริมทรัพย์อื่น ซึ่งกฎหมายหากบัญญัติไว้ให้จดทะเบียนเฉพาะกาล โดยทรัพย์สินยังอยู่ที่ผู้จำนอง การจำนองต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนตอพนักงานเจ้าหน้าที่

3) เขาซื้อ ต้องทำเป็นหนังสือและปดอาคารแสดมปเวนแต่เขาซื้อเครื่องมือการเกษตรไม่ต้องปดอาคารแสดมป

4) เขาทรัพย์สิน เขาบ้านหรือที่ดินไม่เกิน 3 ปดต้องทำเป็นหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้เขาและผู้ให้เขา หากเกิน 3 ปดต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนตอพนักงานเจ้าหน้าที่

ปัจจุบันนี้เอกเทศสัญญาได้มีการประกาศปรับและประกาศใช้ใหม่ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในบรรพ 3 เอกเทศสัญญา ลักษณะ 1 ซื้อขาย หมวด 1 สภาพและหลักสำคัญของสัญญาซื้อขาย ส่วนที่ 1 บทเบ็ดเสร็จทั่วไป มาตรา 453 อันว่าซื้อขายนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลฝ่ายหนึ่ง เรียกว่าผู้ขาย โอนกรรมสิทธิ์แห่งทรัพย์สินให้แก่บุคคลอีกฝ่ายหนึ่ง เรียกว่าผู้ซื้อ และผู้ซื้อตกลงว่าจะใช้ราคาทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้ขาย มาตรา 454 การที่คู่กรณีฝ่ายหนึ่งให้ค้ำมั่นไว้ก่อนว่าจะซื้อหรือขายนั้น จะมีผลเป็นการซื้อขายต่อเมื่ออีกฝ่ายหนึ่งได้บอกกล่าวความจางว่าจะทำการซื้อขายนั้นให้สำเร็จตลอดไปและคำบอกกล่าวเช่นนั้นได้ไปถึงบุคคลผู้ให้ค้ำมั่นแล้วถ้าในค้ำมั่นมิได้กำหนดเวลาไว้เพื่อการบอกกล่าวเช่นนั้นไซ้ ท่านว่าบุคคลผู้ให้ค้ำมั่นจะกำหนดเวลาพอสมควร และบอกกล่าวไปยังคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งให้ตอบมาเป็นแน่นอนภายในเวลากำหนดนั้นก็ได้ว่าจะทำการซื้อขายให้สำเร็จตลอดไปหรือไม่ ถ้าและไม่ตอบเป็นแน่นอนภายในกำหนดเวลานั้นไซ้ ค้ำมั่นซึ่งได้ไว้ก่อนนั้นก็เป็นอันไร้ผลมาตรา 455 เมื่อกล่าวต่อไปเบื้องหน้าถึงเวลาซื้อขาย ท่านหมายความว่าเวลาซึ่งทำสัญญาซื้อขายสำเร็จบริบูรณ์ มาตรา 456 การซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ ถ้ามิได้ทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนตอพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นโมฆะ วิธีนี้ให้ใช้ถึงซื้อขายเรือมีระวางตั้งแต่ห้าตันขึ้นไป ทั้งซื้อขายแพและสัตว์พาหนะด้วยสัญญาจะขายหรือจะซื้อ หรือค้ำมั่นในการซื้อขายทรัพย์สินตามที่ระบุไว้ในวรรคหนึ่ง ถ้ามิได้มีหลักฐานเป็นหนังสืออย่างหนึ่งอย่างใดลงลายมือชื่อฝ่ายผู้ต้องรับผิดชอบเป็นสำคัญ หรือได้วางประจำไว้ หรือได้ชำระหนี้บางส่วนแล้ว จะฟ้องร้องให้บังคับคดีหาได้ไม่บทบัญญัติที่กล่าวมาในวรรคก่อนนี้ ให้ใช้บังคับถึงสัญญาซื้อขายสังหาริมทรัพย์ซึ่งตกลงกันเป็นราคาสองหมื่นบาท หรือกว่านั้นขึ้นไปด้วย (<http://gg.gg/jowz6, 2563>, ออนไลน์) มาตรา 457 ค่าฤชาธรรมเนียมทำสัญญาซื้อขายนั้น ผู้ซื้อผู้ขายพึงออกใช้เท่ากันทั้งสองฝ่าย (www.is.gd/zVnnMJ, 2563, ออนไลน์)

8. กฎหมายที่ดิน

1) เมื่อโฉนดใบจองหรือ น.ส.3 ชำรุด สูญหายหรือเป็นอันตรายต้องติดต่ออำเภอหรือสำนักงานทะเบียนที่ดิน เพื่อขอออกใบใหม่หรือใบแทน มิฉะนั้นผู้อื่นที่ได้หนังสือสำคัญไปอาจนำไปอ้างสิทธิทำให้เจ้าของเดิมเสียประโยชน์ได้

2) ที่ดินมือเปล่า เจ้าของควรดูแลรักษาให้ต้อยทอดทิ้งหรือปล่อยให้รกร้างว่างเปล่า หากมีผู้ครอบครองก็หาทางไล่ออกไปเสีย มิฉะนั้นเจ้าของจะเสียสิทธิไป นอกจากนี้ หากมี ส.ค.1 ก็ควรหาทางขอ น.ส.3 แล้วต่อไปก็ขอใหม่โฉนดเสียให้ เรียบร้อยเพราะทำให้ได้ประโยชน์มากขึ้นและปลอดภัยจากการเสียสิทธิมากขึ้น

3) ที่ดินมีโฉนด อยาทอดทิ้งหรือปล่อยให้รกร้างหรือให้คนอื่นครอบครองไว้นาน ๆ อาจเสียสิทธิได้เช่นกัน

4) การทำนิติกรรม ต้องทำให้สมบูรณ์ตามกฎหมายโดยทำที่อำเภอหรือสำนักงานทะเบียนที่ดิน

9. อาวุธปืน

1) ผู้ที่ประสงค์จะขอมีอาวุธปืนเพื่อใช้หรือเก็บไว้ป้องกันตัวหรือทรัพย์สินในยื่นคำร้องขอตามแบบป.1 ตอนนายทะเบียนท้องที่

2) กรุงเทพมหานคร ได้แก่ผู้บังคับการกองทะเบียนกรมตำรวจ

3) จังหวัดอื่น ๆ ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นนายทะเบียนท้องที่จังหวัด

4) การแจ้งย้ายอาวุธปืน เมื่อผู้ได้รับอนุญาตใหม่และใช้อาวุธปืนย้ายภูมิลำเนา ต้องแจ้งย้ายอาวุธปืนต่อนายทะเบียนภายใน 15 วัน นับแต่วันย้าย และถ้าย้ายไปต่างท้องที่ให้แจ้งการย้ายต่อนายทะเบียนท้องที่ใหม่ภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ย้ายไปถึงอีกด้วย

5) การรับมรดกปืน เป็นหน้าที่ของทายาทหรือผู้ครอบครอง ต้องไปแจ้งการตายต่อนายทะเบียนท้องที่ ภายใน 30 วัน นับตั้งแต่วันที่ทราบการตายและยื่นคำร้องขอรับมรดกอาวุธปืนนั้นต่อไป

6) ใบอนุญาตสูญหายหรือชำรุดอ่านไม่ออกให้ยื่นคำร้องขอรับใบอนุญาตต่อนายทะเบียนท้องที่ภายใน 30 วันนับแต่วันทราบเหตุ

7) อาวุธปืนหายหรือถูกทำลาย ให้เจ้าของแจ้งเหตุพร้อมด้วยหลักฐานและส่งมอบใบอนุญาตต่อนายทะเบียนท้องที่ที่ตนอยู่ หรือนายทะเบียนท้องที่ที่เกิดเหตุภายใน 15 วัน นับแต่วันทราบเหตุความผิดและโทษของอาวุธปืน

8) มีและพกอาวุธปืนโดยไม่ได้รับอนุญาตต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 1 ปี ถึง 10 ปี และปรับตั้งแต่ 2,000 บาท ถึง 20,000 บาท

9) พกพาอาวุธปืนติดตัวไปในเมือง หมู่บ้าน หรือทางสาธารณะโดยไม่ได้รับอนุญาตให้พก เว้นแต่กรณีมีเหตุจำเป็นเร่งด่วนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปีหรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือ ทั้งจำทั้งปรับ

10) ผู้ใดพกพาอาวุธปืนไปโดยเปิดเผย หรือพาไปที่ชุมชนที่ได้จัดให้มีขึ้นเพื่อนำมาใช้ในการ รื่นเริง การมหรสพ หรือการอื่นใด ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 6 เดือน ถึง 5 ปี และปรับตั้งแต่ 1,000 บาท ถึง 10,000 บาท แมว่าผู้นั้นจะได้รับอนุญาตพกพาอาวุธปืนหรือกรณีเร่งด่วนก็ตาม

ในการศึกษากฎหมายที่ควรรู้ตามประเด็นต่าง ๆ ที่กล่าวมานั้น ทำให้สามารถนำมาปรับใช้ กับชีวิตประจำในการดำรงชีวิตได้ส่งผลต่อการอยู่ในสังคมตามระบบระเบียบแบบแผนปฏิบัติที่ถูกต้อง ส่งผลให้มีแนวทางในการปฏิบัติที่เหมือนกันก่อให้เกิดประโยชน์ต่อบุคคลที่อยู่ในสังคมต่อไปได้

ประโยชน์ของกฎหมาย

ประโยชน์ของกฎหมาย

การใช้กฎหมายประโยชน์ของกฎหมายมีผลลัพธ์ที่ได้พึงปฏิบัติที่เหมือนกันมีระบบ มีแบบแผน แนวทางปฏิบัติเหมือนกัน จึงส่งผลต่อการกระทำของผู้ใช้อย่างแน่นอน เพราะกฎหมาย คอยคุ้มครองประชาชนทั่วไปในพื้นฐานของการดำรงชีวิต โดยสามารถแยกเป็นประโยชน์ได้ดังนี้ (www.is.gd/eY3Vv7, 2563, ออนไลน์)

1. สร้างความเป็นธรรม หรือความยุติธรรมให้แก่สังคม เพราะกฎหมายเป็นหลักกติกา ที่ทุกคนจะต้องปฏิบัติเสมอภาค เท่าเทียมกัน เมื่อการปฏิบัติของบุคคลใดบุคคลหนึ่งเอาเปรียบคนอื่น ขาดความยุติธรรม กฎหมายก็จะเข้ามาสร้างความยุติธรรม ยุติข้อพิพาทไม่ให้เกิดการเอาเปรียบ กัน ดังที่เราเรียกกันว่า ยุติธรรม สังคมก็จะได้รับความสุขจากผลของกฎหมายในด้านนี้

2. รู้จักสิทธิหน้าที่ของตัวเองที่จะปฏิบัติต่อสังคม

3. ประโยชน์ในการประกอบอาชีพ เช่น การเป็นที่ปรึกษาทางกฎหมาย การเป็น ทนายความอัยการ ศาล ทั้งจะเป็นประโยชน์ต่อสังคม โดยต่างฝ่ายต่างช่วยกันรักษาความถูกต้อง ความยุติธรรม ให้เกิดขึ้นในสังคม

4. ประโยชน์ในทางการเมืองการปกครอง เพราะถ้าประชาชนรู้กฎหมายก็จะเป็นการ เสริมสร้างความมั่นคงของการปกครอง และการบริหารงานทางการเมือง การปกครอง ประโยชน์สุข ก็จะมาอยู่กับประชาชน

5. รักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง และศีลธรรมอันดีของประชาชน เพราะ กฎหมายที่ดีนั้นจะต้องให้ความคุ้มครองแก่ประชาชนเท่าเทียมกัน ประชาชนก็จะเกิดความผาสุก ปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน สร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อครอบครัว ต่อบุคคลอื่น และต่อประเทศชาติ

ประโยชน์ของการรู้กฎหมาย กฎหมายเป็นหลักกติกาที่ทุกคนจะต้องปฏิบัติตามเท่าเทียมกัน โดยกฎหมายจะคุ้มครองผู้อยู่ภายใต้การปกครองเดียวกัน กฎหมายก็จะเข้ามาสร้างความยุติธรรมให้สังคมได้รับความสุขจากผลของกฎหมาย การเรียนรู้อกฎหมายนั้นไม่ยากแต่หากทราบถึงข้อกฎหมายต่าง ๆ แล้ว จะสามารถทำให้เกิดประโยชน์ในการดำรงชีวิต การประกอบธุรกิจก็จะลุล่วงราบรื่นในข้อกำหนดของกฎหมายนั่นเอง

10 ประโยชน์จากการเรียนรู้อกฎหมาย

การเรียนรู้อกฎหมาย

ในการดำรงชีวิตปัจจุบันการที่ไม่รู้กฎหมาย ไม่รู้แง่ของกฎหมาย เมื่อเหตุการณ์อันไม่คาดคิดเกิดขึ้น เช่น การช้รถยนต์แล้วประสบอุบัติเหตุ มีมอเตอร์ไซด์ขับมาชน แล้วทำไมบางกรณีผู้ประสบเหตุกลับต้องตกเป็นผู้ต้องหา และผลสรุปอาจทำให้ต้องยอมตำรวจด้วยการเสียค่าปรับด้วยเหตุที่ไม่ทราบข้อกฎหมาย และด้วยเหตุนี้ จึงค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับประโยชน์ของการเรียนรู้อกฎหมาย เพื่อให้เกิดความตระหนักในการศึกษาหาความรู้ เมื่อมีการใช้กฎหมายสิ่งที่เกิดจากการใช้ย่อมส่งผลต่อการควบคุมดูแลประชาชนให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบได้นั้น เพื่อเป็นการยืนยันต่อสิ่งที่เกิดขึ้นสามารถกล่าวถึงประโยชน์จากการเรียนรู้อกฎหมายมีดังนี้ (www.is.gd/Atq5n7, 2563, ออนไลน์)

1. เป็นการวางรากฐานสำคัญที่สามารถนำไปใช้ในการเรียนสาขาอื่น ๆ มีสาขาและหลักสูตรมากมายที่สามารถนำมาปรับใช้หรือประยุกต์เอากฎหมายเข้าไปประกอบการเรียน เช่น ธุรกิจ หรือ บัญชี ซึ่งการผสมผสานนี้ทำให้สามารถเป็นผู้นำความรู้มาใช้ก่อนผู้อื่นในสายงานเดียวกัน

2. มีเส้นทางอาชีพมากมายรออยู่นอกจากคุณจะสามารถทำงานเป็นทนายแล้ว คุณยังสามารถทำงานในสายสื่อสาร วิชาการ การค้าและอุตสาหกรรม สังคมสงเคราะห์ การเมือง และอื่น ๆ

3. ความมั่นคงทางการเงิน การเรียนจบกฎหมายอาจจะไม่ได้เป็นการรับประกันความสำเร็จในอนาคตหรือเงินเดือนที่สูง ยิ่งคุณมีความเชี่ยวชาญในสายกฎหมายมากเท่าไรความมั่นคงทางการเงินก็ยิ่งมั่นคงขึ้น และมีความสามารถในการใช้ที่ถูกต้องซึ่งส่งผลดีต่อธุรกิจได้

4. ได้รับทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ใช้เหตุผลและการคิดวิเคราะห์ความรู้ และทักษะที่คุณได้รับการเรียนกฎหมายในการวิเคราะห์สถานการณ์หรือเหตุการณ์ทั้งสองฝ่ายหรือการแก้ไขปัญหาด้วยการมองสองด้านนั้น ทำให้คุณเป็นผู้ที่แก้ไขปัญหาโดยการหาวิธีที่ดีที่สุดที่ตั้งอยู่บนเหตุผลอย่างมีวิจารณญาณ

5. พลังในการเปลี่ยนแปลงคุณจะเป็นผู้ที่มีความยุติธรรมอย่างแรงกล้า และปรารถนาที่จะสร้างและพัฒนาสังคมให้ดีขึ้น ดังนั้น คุณสามารถนำกฎหมายไปช่วยเหลือให้เกิดความเปลี่ยนแปลงนั้นได้

6. ความเคารพนับถือนักเรียนสาขากฎหมายมากมายที่ประสบความสำเร็จในอุตสาหกรรมต่าง ๆ และพวกเขากลายเป็นหนึ่งในผู้นำคนสำคัญของโลกที่ได้รับการยอมรับและเคารพนับถือ งานของคุณอาจจะไม่ถ่วงน้ำหนักแต่สิ่งที่คุณทำนั้น สมควรแก่การได้รับการเคารพยกย่องจากสังคม

7. การตระหนักถึงสิทธิและความรับผิดชอบพลเมืองทุกคนย่อมต้องตระหนักหรือทราบถึงสิทธิของมนุษย์และความรับผิดชอบของการเป็นพลเมือง การไม่รู้หรืออ้างว่าไม่รู้นั้นเป็นข้อห้ามในการเป็นมนุษย์ ซึ่งการเรียนกฎหมายจะทำให้คุณทราบถึงเหตุผลเบื้องหลังว่าทำไมเราทุกคนต้องมีสิทธิเหล่านี้กำกับอยู่

8. พัฒนาความมั่นใจในตนเองการเรียนกฎหมายจะเป็นการสร้างพลังของประสบการณ์ นักเรียนกฎหมายมักจะต้องทำงานเป็นกลุ่มและเข้าร่วมแบ่งปันความเห็นหรือโต้แย้งกันในประเด็นต่าง ๆ อยู่บ่อยครั้ง ซึ่งถือว่าเป็นสภาพแวดล้อมที่ดีในการสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง

9. สร้างทักษะการสื่อสารและการปรับตัวที่ดี เหมาะกับการทำงานที่หลากหลาย นักเรียนกฎหมายจะได้พัฒนาทักษะในการหาเหตุผลของคำตอบ ซึ่งจำเป็นต้องใช้ทักษะทางการสื่อสาร การแก้ไขปัญหาและการคิดนอกกรอบเป็นอย่างมาก ส่งผลให้นักเรียนที่จบออกไปสามารถประยุกต์กับสถานการณ์ต่าง ๆ ในสายอาชีพทุกสายอาชีพได้เป็นอย่างดี

10. ทำทนายคดีปัญหานี้คือเหตุผลว่าทำไมการเรียนกฎหมายไม่ใช่เรื่องง่าย เพราะมาตรฐานของการเรียนสาขานี้ต้องสูงและมีคุณภาพ นักเรียนจำเป็นต้องมีการแข่งขันอยู่ตลอด ซึ่งถ้าคุณเป็นผู้ที่ชอบท้าทายขีดจำกัดของสมองของคุณแล้วละก็ ประโยชน์ข้อนี้ก็ถือว่าเป็นประโยชน์ที่ยิ่งใหญ่ที่สุดสำหรับคุณ

จากประโยชน์ของกฎหมายที่มีความหลากหลายแล้วนั้น ถือว่ากฎหมายเป็นหนึ่งในสาขาวิชาที่เก่าแก่ที่สุดในด้านการศึกษา เป็นสาขาที่ได้รับการยอมรับ การเรียนกฎหมายไม่ได้หมายความว่า คุณจะต้องอยู่ในศาลหรือเป็นทนายเพียงอย่างเดียวแต่สามารถทำงานที่เกี่ยวกับความยุติธรรมทั้งภาครัฐและเอกชนได้ ไม่เพียงแต่การทำงานแต่ยังรวมถึงการใช้ชีวิตประจำวันด้วยเช่นกัน ประโยชน์ยังสร้างความเป็นธรรม หรือความยุติธรรมให้แก่สังคม เพราะกฎหมายถือเป็นข้อปฏิบัติจะต้องปฏิบัติเสมอภาค เท่าเทียมกัน หากการปฏิบัติของบุคคลใดบุคคลหนึ่งเอาเปรียบคนอื่น ไม่ความคุณธรรมจริยธรรมขาดความรับผิดชอบ ไม่ยุติธรรม กฎหมายก็จะเข้ามาสร้างความยุติธรรมให้เกิดขึ้น หรือแม้แต่การประกอบอาชีพ เพราะกฎหมายที่ดีนั้นจะต้องให้ความคุ้มครองแก่ประชาชนเท่าเทียมกัน ประชาชนก็จะเกิดความผาสุก ความปลอดภัยทั้งชีวิตและทรัพย์สิน

กฎหมายกับความถูกต้องดีงาม ความเป็นธรรม ความยุติธรรม

ความสงบสุขของสังคม สังคมไทยเราก็คงเช่นเดียวกัน ไม่เฉพาะในแวดวงนักนิติศาสตร์เท่านั้น แต่ได้ขยายวงออกไปในอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคแห่งการแตกแยก

ทางความคิด มีความขัดแย้งแบ่งฝ่าย ดังวาทะกรรม “สองมาตรฐาน” ที่สะท้อนได้บางส่วนถึงความไร้ประสิทธิภาพประสิทธิผลของกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ความไม่เสมอภาคกันต่อหน้ากฎหมาย อันขัดกับหลักการที่ควรจะเป็น คือ Equality before the Law ตามที่ระบุไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (www.is.gd/z7bQpU, 2563, ออนไลน์) สิ่งที่กำลังข้างต้น มิได้เป็นการฟันธงว่าสังคมไทยมีกฎหมายที่ขาดความถูกต้องดีงาม ขาดความเป็นธรรม และขาดความยุติธรรม เพราะคงเป็นการกล่าวโทษและให้ร้ายกับ “กฎหมาย” รวมทั้งบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายมากเกินไปเกินความเป็นจริง แต่เราคงปฏิเสธไม่ได้ว่ากฎหมายและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายยังไม่สามารถทำให้เกิดความสงบสุขและเกิดการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ได้อย่างที่ควรจะเป็น

ในการศึกษากฎหมายยังไม่มีคำว่าสายเกินไปสำหรับประชาชนที่ยังไม่รู้กฎหมาย หากทุกคนหันมาศึกษาไปพร้อมกับแนวทางที่องค์พระประมุขอันเป็นที่เคารพสักการะเกิดทูลย์ของไทย ได้ให้หลักคิดแนวทางที่ดี กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ พระบิดาแห่งกฎหมายไทย ทรงชี้ให้เห็นถึงนิติวิธีของกฎหมาย ว่ากฎหมายนั้นบางครั้งก็จะชั่วได้หรือไม่ยุติธรรมได้ กฎหมายกับความดี ความชั่ว หรือความยุติธรรมปนกันไม่ได้ ความคิดว่าอะไรดี อะไรชั่ว หรืออะไรเป็นความยุติธรรม อะไรไม่ยุติธรรม มีบ่อเกิดจากหลายแห่ง เช่น ศาสนา แต่กฎหมายเกิดขึ้นแต่เพียงแห่งเดียว คือจากผู้ปกครองหรือผู้ที่ผู้ปกครองแผ่นดินอนุญาตเท่านั้น โดยธรรมชาติมนุษย์มีแนวโน้มที่จะไล่หาความสุข ความสบาย หลีกหนีความทุกข์ยาก ความลำบาก และโดยธรรมชาติมนุษย์การปฏิบัติตนต่อผู้อื่นอาจมีกิริยามารยาทที่เลวร้ายหรือการเอาเปรียบหวังผลประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวมหากว่าตนเองจะได้รับประโยชน์หรือความสุขความสบายเป็นเครื่องตอบแทน หากทุกคนปฏิบัติตนเช่นนั้น ครอบครัวยุคใหม่ บ้านเมืองก็จะยุ่งเหยิงวุ่นวายเป็นที่สุดแล้วก็คงไม่มีใครที่จะอยู่ได้อย่างสงบสุข

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 (พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร) พระองค์ท่านทรงให้ความสำคัญกับแนวทางของกฎหมาย ธรรมชาติเหนือแนวทางของกฎหมายบ้านเมือง โดยมีพระบรมราโชวาท ราชดำรัสเกี่ยวกับกฎหมายกับความยุติธรรม ความเป็นธรรม หลายครั้งหลายหน โดยเฉพาะกับบุคลากรด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ไม่ว่าจะป็นภาครัฐหรือภาคเอกชน คนไทยทุกคนควรเคารพสิทธิ หน้าที่ซึ่งกันและกัน เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสุขสงบนั้นเอง เพื่อเป็นการเทิดทูลพระบิดาแห่งกฎหมายไทยแสดงถึงคุณอันมหาศาลดังภาพที่ 1.3

ภาพที่ 1.3 พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์

ที่มา: (www.mahamongkol.com/m/content.php?id=436, 2563)

กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ทรงมีส่วนสำคัญในการจัดตั้งโรงเรียนกฎหมายขึ้นในกระทรวงยุติธรรม เมื่อ พ.ศ. 2540 เพราะทรงตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องสร้างกำลังคนขึ้นใช้ในการพิจารณาพิพากษาคดี ทรงประสาทความรู้ทางกฎหมายและการอบรมจริยธรรมตุลาการให้แก่ผู้พิพากษาเก่าและใหม่ ตลอดจนนักเรียนกฎหมายที่จะเป็นผู้พิพากษาต่อไป พระองค์ทรงบำเพ็ญเป็นตัวอย่างที่ดีในด้านจริยธรรมแก่ตุลาการด้วย ทรงกวดขันการทำงานของผู้พิพากษาให้มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความสามารถในการทำงานพระองค์จึงทรงพยายามเลือกเฟ้นกลั่นกรองบุคคลที่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่และเกียรติศักดิ์ของตุลาการ และกำจัดคนทุจริตประพฤติมิชอบออกไปจากตำแหน่งผู้พิพากษา

พระกรณียกิจที่สำคัญในการปฏิรูปการศาลคือทรงปรับปรุงความเป็นอิสระของศาลในการพิจารณาพิพากษาคดีโดยปราศจากการแทรกแซงของฝ่ายบริหาร ซึ่งถือกันทั่วไปในบรรดาอารยประเทศว่าเป็นหลักประกันความยุติธรรมในศาลอันเป็นที่พึงสูงสุด และที่พึงสุดท้ายของประชาชน (www.is.gd/jm9vEr, 2563, ออนไลน์)

กฎหมายกับความยุติธรรม

กฎหมายกับความยุติธรรมที่สำคัญและมีอิทธิพลต่อสังคมไทยมีอยู่ 2 สำนัก ซึ่งแตกต่างกัน คือ “สำนักกฎหมายธรรมชาติ” มองว่ากฎหมายที่มนุษย์สร้างขึ้นนั้นมีใช้กฎหมายสูงสุดแต่เป็นกฎที่อยู่ภายใต้กฎธรรมชาติ การตีความกฎหมายจึงต้องให้ความสำคัญกับความยุติธรรมที่ถูกต้องแท้จริงสอดคล้องกับกฎธรรมชาติมากยิ่งขึ้นกว่าตัวบทกฎหมายตามลายลักษณ์อักษร ส่วนกฎธรรมชาตินี้จะมีที่มาหรือ

ลักษณะอย่างไรรันย่อมขึ้นอยู่กับศาสนา ลัทธิ หรือความเชื่อของแต่ละสังคม เช่น ศาสนาคริสต์ ฮินดู พราหมณ์หรืออิสลาม จะมีความเชื่อในกฎของพระเจ้า ส่วนศาสนาพุทธนั้น ท่านอาจารย์พุทธทาสเคยกล่าวไว้ว่า กฎอภิปัจจยตาเป็นกฎธรรมชาติที่อยู่เหนือกฎเกณฑ์ใด ๆ เหมือนกับกฎพระเจ้า (โสภณ รัตนากร, ปาฐกถาพิเศษ, 2549, หน้า 8)

ความยุติธรรมหากกล่าวถึงด้านกฎหมายคงไม่ใช่กฎหมายที่เอาผิดหรือลงโทษได้ และไม่ใช่เครื่องมือหรืออุปกรณ์เทคโนโลยี นวัตกรรมใด ที่จะทำให้เกิดหรือสร้างความยุติธรรมได้ เมื่อเทียบกับการให้ความสำคัญกับสิ่งที่ภายในของมนุษย์ ควรให้ความสำคัญกับความดีงามด้วยการลดสร้างปัญหา เสริมสร้างปัญญาและพัฒนาอบรมจิตใจทั้งผู้บัญญัติกฎหมาย ผู้ใช้กฎหมาย และประชาชนทั้งหลาย ให้รู้แจ้งเห็นจริงซึ่งกฎหมาย กฎเกณฑ์ กฎระเบียบแห่งธรรมชาติตามแนวทางวิถีแห่งพุทธศาสนา

บทสรุป

ในยุคปัจจุบันสังคมที่คนมาอยู่รวมกันจำเป็นต้องมีกฎ ระเบียบ วิธีการที่จะทำให้การอยู่รวมเป็นไปในทิศทางเดียวกัน หากกล่าวถึงกฎเกณฑ์ที่ผ่านมากการคำนึงถึงวัฒนธรรม ศีลธรรม และจารีตประเพณี ที่ปฏิบัติถ่ายทอดสืบต่อกันมา หากเมื่อสังคมขยายใหญ่โตขึ้น จะใช้เพียงจารีตประเพณีเป็นกฎเกณฑ์นั้นคงไม่ได้ การปกครองประชาชนในจำนวนมากนั้นจำเป็นต้องมีกฎหมายลายลักษณ์อักษรเขียนไว้ให้ชัดเจน กฎหมายสูงสุดของสังคมไทย คือรัฐธรรมนูญ ดังนั้นกฎหมายที่กำหนดสิทธิหน้าที่ของประชาชน ผู้ที่ฝ่าฝืนกฎหมายทำให้ผู้อื่นได้รับความเสียหาย เตือนร้อน จำต้องได้รับโทษจำคุกหรือประหารชีวิต เมื่อสังคมการอยู่รวมกันกับการรับรู้กฎหมายไม่ว่าจะประกอบอาชีพอิสระใด ๆ การทำงานในอาชีพสุจริต จึงเป็นผลดีต่อความเจริญก้าวหน้าต่อตนเองและประเทศชาติ ลักษณะของกฎหมายเป็นวิธีการกล่าวถึงลักษณะที่แตกต่างกันของรูปแบบกฎหมาย ตามกฎหมายอาญา สภาพบังคับก็คือการลงโทษตามกฎหมาย ไม่ว่าจะการจำคุก การประหารชีวิต โดยมุ่งไปที่การลงโทษผู้กระทำความผิดให้เกิดเข็ดหลาบ จดจำ และจะไม่กระทำความผิดอีก แต่สำหรับกฎหมายแพ่ง การทำผิดจะบังคับโดยมุ่งประเด็นไปที่การเยียวยาให้แก่ผู้เสียหายเพื่อให้เกิดความเสียหายน้อยที่สุด กระบวนการบังคับใช้กฎหมายโดยผ่านภาครัฐกระทำผ่านองค์กรต่าง ๆ เช่น ศาล อัยการ ตำรวจ ฯลฯ ถึงอย่างไรก็ตามก็ยังมีกระบวนการให้ประชาชนบังคับใช้กฎหมายได้เองเป็นกรณีพิเศษ คือ 1) การป้องกันตามกฎหมายอาญา 2) การได้รับนิรโทษกรรมตามกฎหมายแพ่ง หากไปแจ้งทางราชการจะไม่ทันเช่นนี้แล้วประชาชนไม่ต้องใช้สินไหมทดแทนสำหรับความเสียหายที่เกิดขึ้น ประโยชน์ของการรู้กฎหมายเป็นหลักกติกากว่าทุกคนจะต้องปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันโดยกฎหมายจะคุ้มครองผู้อยู่ภายใต้การปกครองเดียวกัน กฎหมายก็จะเข้ามาสร้างความยุติธรรมให้สังคมได้รับความสุข เมื่อมีการใช้กฎหมายสิ่งที่เกิดจากการใช้ย่อมส่งผลดีต่อการควบคุมดูแลประชาชนให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบได้นั้น เพื่อเป็นการยืนยัน

ต่อสิ่งที่เกิดขึ้นสามารถกล่าวถึงประโยชน์จากการเรียนรู้กฎหมาย เราจึงควรศึกษาประโยชน์ของกฎหมาย 10 ประโยชน์เพื่อใช้ในการดำรงชีวิต ได้แก่ 1) เป็นการวางรากฐานสำคัญที่สามารถนำไปใช้ในการเรียนสาขาอื่น ๆ 2) มีเส้นทางอาชีพมากมายรออยู่ 3) มีความมั่นคงทางการเงินการเรียนจบกฎหมาย 4) ได้รับทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ 5) พลังในการเปลี่ยนแปลงคุณจะเป็นผู้ที่มีความยุติธรรมอย่างแรงกล้า 6) ความเคารพนับถือนักเรียนสาขากฎหมายมากมายที่ประสบความสำเร็จในอุตสาหกรรมต่าง ๆ 7) การตระหนักถึงสิทธิและความรับผิดชอบพลเมืองทุกคนย่อมต้องตระหนักหรือทราบถึงสิทธิของมนุษย์และความรับผิดชอบของการเป็นพลเมือง 8) พัฒนาความมั่นใจในตนเองการเรียนกฎหมาย 9) สร้างทักษะการสื่อสารและการปรับตัวที่ดี และ 10) ทำหายสติปัญญา

ดังนั้นกฎหมายไม่ได้หมายความว่าความถึงการบังคับให้อยู่ในระเบียบ กฎเกณฑ์ แต่หมายถึงการอยู่ในสังคมที่มีวิธีการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข การบัญญัติกฎหมายเพื่อเป็นบรรทัดฐานให้คนในสังคมปฏิบัติตามในแนวทางเดียวกัน ก่อให้เกิดความมีระเบียบวินัยการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขอย่างแท้จริง

คำถามทวนบท

จงตอบคำถามต่อไปนี้

1. จงอธิบายความหมายคำว่ากฎหมายให้ถูกต้อง
2. ให้นักศึกษาบอกความสำคัญของกฎหมายมา 6 ข้อ
3. จงอธิบายถึงข้อดีของการรู้กฎหมาย
4. จงอธิบายลักษณะของกฎหมายว่ามีอะไรบ้าง
5. จงอธิบายหน้าที่ของกฎหมายส่งผลต่อประชาชนอย่างไรบ้าง
6. จงอธิบายกฎหมายที่ควรรู้มีกี่ประการ อะไรใกล้ตัวนักศึกษามากที่สุด พร้อมอธิบายให้เข้าใจ
7. จงอธิบายกระทำในชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายมา 5 ข้อ
8. จงอธิบายการใช้กฎหมายในการพกพาอาวุธปืนมา 3 ข้อ
9. จงอธิบายสาเหตุที่ทำให้กฎหมายก่อเกิดขึ้นในความคิดของนักศึกษา
10. จงแสดงความคิดเห็นในหัวข้อ กฎหมายในยุคดิจิทัลมาพอสังเขป

บรรณานุกรม

- หยุด แสงอุทัย แก้ไขปรับปรุงโดย สมยศ เชื้อไทย. (2560). **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป**. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- มานิตย์ จุมปา. (2555). **หลักกฎหมายรัฐธรรมนูญ**. ศูนย์รวมหนังสือกฎหมาย.
- สมยศ เชื้อไทย. (2561). **ความรู้กฎหมายทั่วไป**. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- โสภณ รัตนากร ปาฐกถาพิเศษ. (2549). **เรื่องบทบาทของศาลฎีกาในบริบทของกฎหมายกับความยุติธรรม**. กรุงเทพฯ : บริษัท อิเลคทริคเฮด จำกัด.
- baanjomyut.com. (2563). **ความหมายของกฎหมาย**. สืบค้นเมื่อ 4 มกราคม 2563. จาก www.baanjomyut.com/library_4/politics/05_2.html
- bloggang.com. (2563) **ประโยชน์ของกฎหมาย**. สืบค้นเมื่อ 4 มกราคม 2563. จาก www.is.gd/eY3Vv7
- bpp.go.th. (2563). **ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์**. สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2563. จาก www.is.gd/zVnnMJ
- chayo555.com. (2563). **ความหมายของกฎหมาย**. สืบค้นเมื่อ 4 มกราคม 2563 จาก www.chayo555.com
- khuring.com. (2563). **กฎหมายที่ควรรู้**. สืบค้นเมื่อ 4 มกราคม 2563. จาก www.is.gd/oZfCvC
- mgronline.com. (2563). **การเรียนรู้กฎหมาย**. สืบค้นเมื่อ 4 มกราคม 2563. จาก www.is.gd/Atq5n7
- phayaman.uttaradit.police.go.th. (2563). **กฎหมายที่ควรรู้**. สืบค้นเมื่อ 4 มกราคม 2563. จาก www.is.gd/cCEGYV
- satit.up.ac.th. (2563) **การบังคับใช้กฎหมาย**. สืบค้นเมื่อ 4 มกราคม 2563. จาก www.satit.up.ac.th/BBC07/AroundTheWorld/law/32.htm
- sites.google.com. (2563). **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป**. สืบค้นเมื่อ 4 มกราคม 2563. จาก www.is.gd/sNt81k
- thailaws.com. (2563). **ลักษณะและระบบกฎหมาย**. สืบค้นเมื่อ 4 มกราคม 2563. จาก www.thailaws.com/aboutthailaw/thai_03.htm
- thethaibar.or.th. (2563). **พระบิดาแห่งกฎหมายไทย**. สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2563. จาก www.is.gd/jm9vEr
- wiki.kpi.ac.th. (2563). **กฎหมายกับการพัฒนาประเทศ**. สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2563. จาก www.is.gd/z7bQpU
- winnews.tv. (2563). **หน้าที่ของกฎหมาย**. สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2563. จาก www.winnews.tv/news/2777
- _____. (2563). **หน้าที่ของกฎหมาย**. สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2563. จาก www.is.gd/sNt81k
- _____. (2563). **ลักษณะของกฎหมาย**. สืบค้นเมื่อ 4 มกราคม 2563. จาก www.is.gd/5pZBMT
- lawman.in.th/. (2563) **มาตรา 456 การซื้อขายอสังหาริมทรัพย์**. สืบค้นเมื่อ 4 มกราคม 2563. จาก <http://gg.gg/jowz6>